

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Tretivs. Vtrum in diuinis personis sit ordo naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

diuina non est transmutatio, vt dictum est supra. A q. 27. a. 2 * Vnde filius semper generatur, & pater semper generat.

Ad Quartum dicendum, quod in tempore aliud est quod est indiuisibile, scilicet instans: & aliud est quod est durans, scilicet tempus. Sed in aeternitate ipsum nunc indiuisibile est, & semper stans, vt supra dictum est. * Generatio vero filij non est in nunc temporis: aut in tempore, sed in aeternitate. Et ideo ad significandum praesentialem, & permanentiam aeternitatis, potest dici quod semper nascitur, vt Origenes dixit. Sed (vt Greg. & August. dicunt) melius est quod dicatur semper natus: vt ly semper, designet

q. 10. a. 4. * Generatio vero filij non est in nunc temporis: aut in tempore, sed in aeternitate. Et ideo ad significandum praesentialem, & permanentiam aeternitatis, potest dici quod semper nascitur, vt Origenes dixit. Sed (vt Greg. & August. dicunt) melius est quod dicatur semper natus: vt ly semper, designet

† Hom. in c. 1. Ioan. a med. 10. 3. Aug. in 1. p. permanentiam aeternitatis: & ly natus, perfectionem genti. Sic ergo filius non imperfectus est, neq. erat quando non erat, vt Arrianus dixit.

Greg. 29. li. mora cap. 1.

Sensus quaesiti.

Hic aduerte non solum quaeri, vtrum persona procedens fuerit ab aeterno, sed an sit aequalis suo principio in aeternitate, vt patet ex introductione quaestionis, quod alius est quaesitum. Nam si celum fuisset ab aeterno, non tamen esset aequale Deo in aeternitate.

Forma Textus.

CONCL. est. Necessesse est dicere filium esse coaeternum patri. Probatur. Omne ex principio existens posterius illo, aut procedit ab illo voluntarie, aut a natura paulatim perfecta, aut actione successiua; at pater non generat filium voluntate, sed natura, & patris natura ab aeterno perfecta fuit, & actio qua pater generat filium non est successiua; ergo filius fuit, quandoque fuit pater, quod est filium esse coeternum patri: & eadem est ratio de Spiritu sancto, respectu patris & filij. Maior probatur distinguendo & ostendendo multiplicem causam posterioritatis eius, quod est a principio respectu sui principij, nimirum ex parte agentis, vel ex parte actionis. Et ex parte agentis aliter in agentibus voluntarijs, & aliter in agentibus naturalibus, vt perspicue habetur in textu. Minor quo ad priores duas partes relinquitur vt nota; quo ad tertiam vero probatur; quia sic filius successiue generatus esset, & generatio materialis esset, & cum motu quod est impossibile.

Aliam Torres adhibet formam, quem sequuntur Molina & Valentia.

Expositio Textus.

CIRCA probationem minoris aduertit Cai. consequentiam non pendere ex illa propositione: Vbiq. est materia, vbi est successio; Est enim falsa; cum in intellectu Angeli sit successio, in quo tamen non est materia; sed inferitur (inquit) ex hac, vbiq. est generatio successiua substantiae, ibi est materia, quae verissima est, & patet inductiue in omni substantiali generatione successiue facta.

De materia repositionis ad quartum argumentum vide Mag. in 1. dist. 9. & D. Th. ibi q. 2. a. 2. & in 4. cont. gent. c. 11. & alijs locis ad marginem notatis.

ARTICVLVS TERTIVS.

Vtrum in diuinis personis sit ordo naturae.

222. AD Tertium sic proceditur. Videtur, quod in diuinis personis non sit ordo naturae. Quicquid enim in diuinis est, vel est essentia, vel persona, vel notio. Sed ordo naturae non significat essentiam, neque

107.

est aliqua personarum, aut notionum. Ergo ordo naturae non est in diuinis.

2 Præterea. In quibuscunq. est ordo naturae, vnum est prius altero, saltem secundum naturam & intellectum, sed in diuinis personis nihil est prius & posterius, vt Athan. * dicit. Ergo in diuinis personis non est ordo naturae.

3 Præterea. Quicquid ordinatur, distinguitur: sed natura in diuinis non distinguitur. Ergo non ordinatur. Ergo non est ibi ordo naturae.

4 Præterea. Natura diuina est eius essentia. Sed non dicitur in diuinis ordo essentiae. Ergo neq. ordo naturae.

Sed contra, vbiq. est pluralitas sine ordine, ibi est confusio, sed in diuinis personis non est confusio, vt Ath. * dicit. Ergo est ibi ordo.

Respondeo dicendum, quod ordo semper dicitur per comparationem ad aliquod principium. Vnde sicut dicitur principium multipliciter, scilicet secundum situm, vt punctus secundum intellectum, vt principium demonstrationis, & secundum causas singulas: ita etiam dicitur ordo. In diuinis autem dicitur principium secundum originem absq. prioritate, vt supra dictum est. * Vnde oportet ibi esse ordinem secundum originem absq. prioritate, Et hic vocatur ordo naturae secundum August. † non quo alter sit prius altero, sed quo alter est ex altero.

Ad primum ergo dicendum, quod ordo naturae significat notionem originis in communi, non autem in speciali.

Ad secundum dicendum, quod in rebus creatis etiam cum id quod est, a principio, sit suo principio coeuum secundum durationem: tamen principium est prius secundum naturam & intellectum, si consideretur id quod est principium. Sed si considerentur ipsae relationes causa & causati, & principij & principiat, manifestum est, quod relatiua sunt simul natura & intellectum, in quantum vnum est in definitione alterius. Sed in diuinis ipsae relationes sunt subsistentes personae in vna natura. Vnde neq. ex parte naturae, neq. ex parte relationum, vna persona potest esse prior alia, neq. etiam secundum naturam & intellectum.

Ad tertium dicendum, quod ordo naturae dicitur, non quod ipsa natura ordinetur, sed quod ordo in diuinis personis attenditur secundum naturalem originem.

Ad quartum dicendum, quod natura quodammodo importat rationem principij, non autem essentia. Et ideo ordo originis melius nominatur ordo naturae, quam ordo essentiae.

Sensus quaesiti.

EXRESPONSIONE ad tertium argumentum colligitur sensus quaesiti, quem hic aperit Cai. & post eum Syllu. & Torres. Nam obliquus ille, naturae, non determinatur per directionem illam, ordo, ita vt significetur naturam ordinari, vel ordinem esse naturae tanquam rei ordinatae, sed ponitur ad specificandum ordinem de quo quaeritur, & ad significandum quaestionem hic esse non de quocunq. ordine, sed tantum de ordine naturae, id est de ordine naturali, qui est ordo originis. Dicitur autem ordo naturalis, vt distinguitur contra liberum, qui .s. distinguitur contra liberum, quem Aug. in textu relatus dixit esse ordinem, non quo alter sit prius altero, sed quo alter est ex altero. Vel dicitur ordo naturae, quonia essentiae Deo conuenit ex natura sua, vt ordine quodam sit in tribus suppositis, scilicet in patre ex se & abiq. vlla processione, in filio per natiuitatem a patre, in Spiritu S. per processionem a patre & filio, vt hic etiam annotauit Zu. que sequitur Suar.

* In suo sim bolo fidei.

* In suo sim bolo fidei.

* 23. a. 1. ad 3. praed.

† Ex lib. 4. sup. Gen. c. 3. 4. & 35.

Et ex oratione de quib. hereticis a meo. dno 10. 3.

For.

Forma Textus.

CONC. est. In diuinis personis est ordo natura, non quo alter sit prius altero, sed quo alter est ex altero. Probatur primò. In diuinis oportet esse ordinem secundum originem absque prioritate; at hic vocatur ordo natura secundum Augustinum, non quo alter sit prius altero, sed quo alter est ex altero; ergo. Prima propositio probatur. Sicut principium dicitur multipliciter, scilicet secundum situm vt punctus, secundum intellectum vt principium demonstrationis, & secundum causas singulas, ita dicitur ordo. At in Diuinis dicitur principium secundum originem absque prioritate. Ergo oportet ibi esse ordinem secundum originem absque prioritate. Prima propositio huius argumenti probatur; quia ordo semper dicitur per comparationem ad aliquod principium; ergo sicut dicitur principium multipliciter &c. Secunda verò propositio probatur ex dictis supra quest. 33. art. primo.

Expositio Textus.

HVIVS art. concl. explicat S. D. in respõsione ad secundum, vbi Cai. aliud eiusdem authoris dictum supra quest. 40. art. ultimo, quod obijcit Scotus tanquam huic doctrinæ contrarium, aptè conciliat, quæ conciliatio videtur desumpta ex eodem A. D. in 1. dist. 12. q. vnica a. 1. Eandem concl. latius explicat author in 1. dist. 20. q. 1. a. 3. ex quo loco & alijs eiusdem S. D. assertis, Zumel. eiusdem conclusionis aperit veritatem, quæ sequentis controuersiæ disputatione & definitione reddetur illustrior.

Vide etiam quæ scribit Torres circa respons. ad primum argum. D. Th.

CONTROVERSIÀ VNICA.

De veritate conclusionis: an videlicet in diuinis personis sit ordo natura sine ratione prioris, & posterioris.

Sententia
D. Thom.

SCOTVS in 1. dist. 12. q. 2. & dist. 28. q. vlt. & in quolib. q. 4. docet Patrem esse priorem origine filio, & patrem simul & filium Spiritu S. Quam sententiam explicat & tuetur Rada controu. 5. dicens ordinem originis non includere ordinem naturæ, nec illum præexigere, aut coexigere necessariò: nec prioritatem naturæ includere necessariò, vel præexigere, aut coexigere ordinem originis; quia inter species positas sub eodem genere est ordo naturæ essentialis eminentiæ sine ordine originis, quia vna nõ est ab alia. Dicit præterea in vno instanti naturæ posse esse plura instantia originis; quia prioritas originis compossibilis est cum similitudine opposita prioritati naturæ. Postremò declarans mentem Scoti statuit duas conclusiones, quæ sunt apud eum septima, & octaua. Prior est. Cum Scotus affirmat vnã personam diuinam esse priorem origine alia, aut esse in aliquo signo, aut instanti originis in quo non sit alia, non intelligit quòd secundum aliquam permanentiam, aut durationem vna persona sit prior alia. Posterior est. Secundum mentem Do-

A. Scotis subtilis prius origine est id, quod vel habet esse à se, vel agit à se; quia virtutem operandi à se habet: Posterioris verò origine, quòd habet esse ab alio, vel quod agit ab alio; quia virtutem actiuam ab alio recipit. Hanc interpretationem colligit Rada ex varijs Scoticæ doctrinæ locis; quem sensum prius attingerat Caiet. & post eum Torres & Suarez, & quidam alij.

Sed Iauel. & Mol. contendunt Scotum in diuinis personis affirmasse non tantum prius à quo, sed etiam prius in quo, sequentes Arimnensem, Gabrielem & Baconem, Scoto prædictam sententiam tribuentes. Et quamuis verba Scoti, quæ refert Mol. sensum illum planè satis præferre videantur, ea tamen Torres, Rada & Zumel. quamuis hic non satis libi constet, in benigniorem partem, & magis Catholicæ veritati consentaneam interpretantur: adeo, vt non re significata, sed verbis & modo loquendi tantum Scotus ab A. nostro D. dissentiat, vt hic affirmat Cai. & alij.

Zumel. & Torres dicunt simpliciter, & absolute loquendo nullam esse à parte rei in Deo, neque inter diuinas personas prioritatem, sed cum addito loquendo dici posse inter diuinas personas esse prioritatem originis, quæ prioritas originis eo modo (inquit) quo est prioritas, est à parte rei.

Eandem sententiã sequuntur Vasq. & Suarez. Quam etiam dicunt non aduersari doctrinæ D. Thom.

EX VOCVM significatione bene perspecta præcipuè pendet propositæ controuersiæ definitio. Vt autem aduertit S. D. in 1. dist. 20. q. 1. a. 3. ex Arist. 5. Metaph. tex. 5. nomen naturæ importat rationem originis: Ex quo sequitur, vt hæc duo nomina, ordo, natura, sumantur in vniũs nominis ad significandum speciem ordinis: quæ quidem species (inquit S. D.) saluatur in diuinis personis, quo ad rationem differentiæ, non quo ad rationem generis, quæ est ratio prioris & posterioris. Quod in alijs de Deo prædicatis ostenderat cumulè in eodem lib. dist. 4. q. 1. a. 1. & supra q. 13. a. 3. ad 1. & alibi vbi communem hanc statuit regulam. Quandoquocumq; aliquid secundum suũ genus dicitur imperfectionem, & secundum differentiam perfectionem, inuenitur in Deo, quantum ad rationem differentiæ, & non quantum ad rationem generis. Sicut scientia non est in Deo quantum ad rationem habitus, vel qualitatis: quia sic habet rationem accidentis, sed solum secundum id, quod complet rationem scientiæ, scilicet cognoscituum certitudinaliter aliquorum. Hæc D. Th. in 1. Igitur in diuinis, vt etiam affirmat Aug. est ordo naturæ, quo aliquis est ex alio, in quo ponitur (inquit ibi S. D.) differentia originis, & non prior alius in quo remouetur ratio generis. Ex quo deducit non esse concedendum esse ibi ordinem simpliciter, sed ordinem naturæ. Vbi aduerte duo.

Primum est, D. Tho. in toto illo a. sicut etiam in hoc, pro eodem formaliter accipere ordinem naturæ, & ordinem originis, & his nominibus vt synonymis indifferenter vt, vt perspicuè patet hic in resp. ad 4. Secundum est, nec ibi, nec alibi S. nostrum D. affirmasse prioritatem secundum originem in diuinis.

Quod autem obijcit Scotus, & post eum Rada ex q. 40. a. 4. de prioritate personæ patris secundum intellectum, respectu generationis actiue, & cõsequenter respectu filij, soluitur hic ab expositore Cai. & Principe Thomistarũ Cap. in 1. dist.

Relatio,
Ex ratione
formali, &
differentiæ
sive modis
prioris &
posterioris
ostenditur
hæc vniũs
diuinarum
personarum
non inesse.

Obijctio
ex q. 40. a. 4.
de prioritate
personæ patris
secundum
intellectum
respectu
generationis
actiue,
& cõsequenter
respectu filij,
soluitur hic
ab expositore
Cai. & Cap.
in 1. dist.

distinct. 6. quæst. 1. ad 1. Scoti, contra 6. concl. De A
qua difficultate copiosè disseruimus in dicto ar-
ticulo, in controuersia de constitutis personarum.

Præterea sciendum est duplex esse prius &
posterius natura, scilicet, in quo & à quo. Il-
lud est prius in quo, quod præcedit mensura
existentiæ rei, & ab eo, quod eo posterius est,
non præceditur. Dixi *præcedit mensura existen-*
tia rei, siuè illa sit tempus, siuè instans tempor-
is, siuè instans naturæ. Nam pater in humanis
prior est filio tempore, in quo non est filius, &
substantia Solis lucem præcedit instanti natu-
ræ, in quo est Sol, & nondum est lux. Dixi, &
non præceditur ab eo, quod posterius est, vt per hoc
distingatur ab eo, quod dicitur prius à quo. B
Nam quod ita prius est, admittit similem eius,
quod posterius est, respectu sui prioritatem,
vt patet in materia & forma, quæ sibi inuicem
sunt causæ, quamuis in diuerso causandi gene-
re, & consequenter altera prior & posterior est
altera. Prius igitur à quo illud est, quod sola
sua causalitate præcedit.

Quibus duobus prioritatis modis duo cor-
respondent modi instantis naturæ, nimirum
instans naturæ in quo, & instans naturæ à quo.
De quibus satis egimus supra q. 3. art. 2. *controu.*
vnicæ, notabili 8. Ex quibus pater Iauellum *super*
hoc articulo non benè declarasse dictos priori-
tatis modos. Cum itaque nullum sit instans natu-
ræ, in quo est pater, in quo etiam non sit fi-
lius, & Spiritus S. nec aliqua sit causalitas vni-
us diuinæ personæ ad aliam; quia trium perso-
narum vna est essentia, & vnum esse, sequitur
ex eis, nullam esse à parte rei, siuè secundum re
priorem altera, neque posteriorem: quidquid
sit de modo nostro intelligendi.

Quod autem ait Rada cum Scoto, in vno in-
stanti naturæ posse esse plura instantia originis,
chimericum est. Nam vt ante diximus ex D.
Th. idem est ordo naturæ & ordo originis: &
similiter instans naturæ & instans originis. Cū
autem Scotus, vt hic aduertit Cai. & alij supra
notati expositores, appellet prius origine id à
quo alius, & præsertim quod est à se producens
vt pater, posterius verò origine, quod ab alio
est: sequitur inter nos & Scotum nullam esse de
re controuersiam, sed de vocibus tantum, vt
admonet Cai. & alij. Est tamen modus loquen-
di D. Th. longè congruentior, & fidei confes-
sioni in Symbolo Athan. ac Sanctorum dictis
consonantior, ac proinde tenendus, & vsu lo-
quutionis æmulandus. Vera est igitur.

CONCL. S. D. *affirmans in diuinis esse ordinem*
naturæ, siuè originis, non quo alter est prior altero,
sed quo alter est ex altero.

CONTRA *concl. argumentatur* Zumel. pro-
bans inter diuinis personas esse prioritatem o-
riginis. *Primò.* Per huiusmodi prioritatem ori-
ginis solum explicamus idem, quod dixit Aug.
per ordinem naturæ; igitur, &c. *Resp.* idem si-
gnificari, sed minus congruè.

Secundò. Omnem ordinem concomitatur
aliquis modus prioritatis sibi proportiona-
tus, qualis est possibilis, & propter hunc ordi-
nem admittimus primam & secundam perso-
nam; ergo. *Confirmatur;* quia vna persona est
principium alterius, & alia est à principio: sed
idem sunt principium & primum, & vtrumq;
prioritatem quandam importat; ergo. *Respond.*
fallum esse antec. quoad priorem partem, vt
ostendimus ex D. Thom. quo ad secundam
verò respondet S. Thom. in 1. dist. 20. quæst. 1.
art. 3. ad 5. dicens ordine sufficere, vt confu-

fio non ponatur, & vt Spiritus Sanctus dicatur
tertia persona. Et per hoc soluitur etiam simile
argumentum Vasq. *Ad confirmat.* respondet
supra D. Thom. q. 33. a. 1. ad 3. & negat mino-
rem.

Tertio Qui producit alterum, & non produ-
citur, habet esse sine origine & sine receptione:
alter verò cum origine & recipiendo; ergo v-
nus intelligitur habere esse ante originem, id
est sine illa, alter per illam: hæc autem vocatur
prioritas originis; ergo. *Resp.* nullam esse con-
seq. sumendo *ante* in proprio significato. Vnde
malè exponitur *ante*, id est sine illa, quo sensu
currit consequentia, & verum est consequens,
sed propositio sublumpta falsa est, hanc nimi-
rum esse prioritatem originis. *Secundò* dico
hoc argumento probari prioritatem secundū
modum nostrum intelligendi, nō autem à par-
te rei.

Quartò aduersus eandem conclusionem mi-
litant dicta quorundam Patrum, ab eodem Zu-
mel. relata in fauorem Scoti. Hi verò sunt, Da-
mascenus, Basiliius, Aug. Vgo de S. Victore, &
alij, quos etiam afferunt Vasquez & Rada. *Resp.*
primò D. Aug. in textu relatum apertè negare
prioritatem in diuinis personis: vnde alia eius-
dem dicta sunt exponenda de prioritate quoad
modum nostrum intelligendi, quo diuinis perso-
nas imperfectè cognoscimus. Et eodem mo-
do interpretanda sunt quedam alia Patrum
pronunciata. Damasc. autem de sola causalita-
te meminit, qua patrem ait esse maiorem & su-
perioiorem filio: quod eo sensu accipiendum est,
quo dictum illud Hylarij: *Authoritate donā-*
tis pater maior est, sed non est minor filius, cui
vnum esse donatur.

Contra eandem concl. argumentatur Vasq. *obi. 5.*
In Trinitate negari nequit prima, secunda &
tertia persona, non solum numerante nostro
intellectu, sed ex natura rei secundum ordinē
realem; ergo. Antec. probatur, primò; quia
prima persona est pater, & secunda filius, & ter-
tia Spiritus S. vt aliter esse non possit. Si autem
solo numero intellectus esset prima, secunda &
tertia, posset dici prima Spiritus S. secunda pa-
ter, & tertia filius; qui enim numerat, ita ab
hac vnitatem, sicut ab illa potest incipere, & in
hanc, sicut in illam definire. Secundò; quia
hunc ordinem primæ, secundæ & tertiæ perso-
næ affirmant S. & præsertim Nazian. & Basili-
us: Tertio; quia ordo est habitudo ad vnum
primum, vel ad vnum principium; idem enim
videtur esse vnum principium & vnum primū,
quia omne principium in aliquo ordine primū
est à quo reliqua procedunt: sed in diuinis est
ordo realis & naturalis vt omnes fatentur Scho-
lastici; ergo ex natura rei; est prima, secunda
& tertia persona. *Resp.* nullam esse conseq. Nam,
vt diximus ex D. Thom. sufficit ordo origi-
nis vt in diuinis personis sit à parte rei vna pri-
ma, alia secunda, & alia tertia: adeò vt dictio-
nes illæ, prima, secunda & tertia, solum signi-
ficent ordinem originis, non autem prioritatis
& posterioritatis. Cur autem illis vocibus or-
dinem originis Patres illi significarint, nulla
ratio afferri videtur posse melior, quàm im-
perfectio intelligentiæ nostræ, quæ ordinem
originis personarum nequit aptè concipere nisi
sub ratione primi, secundi & tertij. *Secundò* di-
co in illis vocibus prima, secunda & tertia duo
considerari: Alterū est ordo originis, quo vna
persona est ab alia, quæ dictis nominibus primò
intendimus significare, & secundū hoc verū est

antecedens. Alterum est ratio prioris & posterioris, quas rationes ex prima sui impositione predictae voces important, & haec rationes non in re ipsa, sed in solo sunt intellectu nostro concipiente & numerante. Postremo dico predictas voces non esse multum à Patribus & Scholasticis vitatas, sed quandoque ad confusionem intelligentiae minus perspicacium euitandam fuisse prolatas, & ob eandem causam communiter à concionatoribus vsurpari.

Contra eandem concl. eadem argumenta producit Rada, quae eisdem solutionibus diluuntur. Aduersus eandem conclusionem sunt alia quaedam argumenta, quae proponunt & solunt Iauel. Torr. Zumei. Mol. & Valentia.

ARTICVLVS QVARTVS.

Vtrum filius sit aequalis patri secundum magnitudinem.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod filius non sit aequalis patri in magnitudine. Dicit enim ipse Ioan. 14. Pater maior me est. Et Apost. 1. Corin. 15. Ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia.

2. Praeterea, Paternitas pertinet ad dignitatem patris: sed paternitas non conuenit filio, ergo non quicquid dignitatis habet pater, habet filius. Ergo non est aequalis patri in magnitudine.

3. Praeterea. Vbiunque est totum & pars, plures partes sunt aliquid maius, quam vna tantum, vel pauciores, sicut tres homines sunt aliquid maius quam duo, vel vnus. Sed in diuinis videtur esse totum vniuersale & pars. Nam sub relatione, vel notione plures notiones continentur: cum igitur in patre sint tres notiones, in filio autem tantum dua, videtur quod filius non sit aequalis patri.

Sed contra est, quod dicitur Philip. 2. Non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo.

Respondeo dicendum, quod necesse est dicere filium esse aequalem patri in magnitudine. Magnitudo enim Dei non est aliud quam perfectio naturae ipsius. Hoc autem est de ratione paternitatis & filiationis, quod filius per generationem peringat ad habendam perfectionem naturae quae est in patre, sicut & pater. Sed quia in hominibus generatio est transmutatio quadam ex euntis de potentia in actum, non statim à principio homo filius est aequalis patri generanti, sed per debitum incrementum ad aequalitatem perducitur: nisi aliter eueniat propter defectum principij generationis. Manifestum est autem ex dictis, quod in diuinis est proprie & vere paternitas & filiatio. Nec potest dici, quod virtus Dei patris fuerit defectiua in generando, neque quod Dei filius successiue, & per transmutationem ad perfectionem perueniret. Vnde necesse est dicere quod ab aeterno fuerit patri aequalis in magnitudine. Vnde & Hilari. *
 q. 33. or. 2.
 q. 3.

quod in diuinis est proprie & vere paternitas & filiatio. Nec potest dici, quod virtus Dei patris fuerit defectiua in generando, neque quod Dei filius successiue, & per transmutationem ad perfectionem perueniret. Vnde necesse est dicere quod ab aeterno fuerit patri aequalis in magnitudine. Vnde & Hilari. *
 Lib. de Syn. in 3. f. am. fin. lib.
 tolle conceptus initium, tolle dolores, & omnem humanam necessitatem: omnis filius secundum naturam aeternam aequalis patri est, quia est & similitudo naturae.

Ad Primum ergo dicendum, quod verba illa intelliguntur dicta de Christo secundum humanam naturam, in qua minor est patre, & est subiectus. Sed se-

Aundum naturam diuinam aequalis est patri, & hoc est quod Athanas. * dicit, aequalis patri secundum diuinitatem, minor patre secundum humanitatem. Sed secundum Hilari. * in 9. lib. de Trinit. donantis auctoritate pater maior est, sed minor non est cui vnus esse donatur. Et in lib. de Syn. † dicit, quod subiectio filij naturae aeternae est, ad est recognitio auctoritatis paterna. Subiectio autem ceterorum, creatio- nis infirmitas.

Ad Secundum dicendum, quod aequalitas attenditur secundum magnitudinem. Magnitudo autem in diuinis significat perfectionem naturae (vt dictum est *) & ad essentiam pertinet. Et ideo aequalitas in diuinis, & similitudo secundum essentialia attenditur: nec potest secundum distinctionem relationum inequalitas, vel dissimilitudo dici. Vnde Aug. † dicit contra Maximinum. Originis questio est quid de quo sit, aequalitatis autem qualis aut quantum sit. Paternitas igitur est dignitas patris, sicut & essentia patris. Nam dignitas est absolutae, & ad essentiam pertinet. Sicut igitur eadem essentia, quae in patre est paternitas: in filio est filiatio: ita eadem dignitas quae in patre est paternitas, in filio est filiatio. Verè ergo dicitur, quod quicquid dignitatis habet pater, habet filius: nec sequitur, paternitatem habet pater, ergo paternitatem habet filius. Mutatur enim quod in ad aliud. Eadem enim est essentia & dignitas patris & filij. Sed in patre est secundum relationem dantis, in filio secundum relationem accipientis.

C Ad Tertium dicendum, quod relatio in diuinis non est totum vniuersale, quamuis de similibus relationibus predicetur, quia omnes relationes sunt vnus secundum essentiam & esse. Quod repugnat rationi vniuersali: cuius partes secundum esse distinguuntur. Et similiter persona (vt supra dictum est *) non est vniuersale, in diuinis. Vnde neque omnes relationes sunt maius aliquid quam vna tantum: nec omnes personae maius aliquid quam vna tantum: quia tota perfectio diuinae naturae est in qualibet personarum.

Forma Textus.

PRIMA CONCL. Necesse est dicere filium esse aequalem patri in magnitudine. Probatur. Magnitudo Dei nihil est aliud quam perfectio naturae ipsius: at de ratione paternitatis & filiationis est, vt filius peringat ad habendam perfectionem naturae, quae est in patre, sicut & pater: ergo.

SECUNDA CONCL. Necesse est dicere quod filius ab aeterno fuerit aequalis patri in magnitudine. Probatur primò ratione. Ideò non statim à principio homo filius est aequalis patri generanti, sed per debitum incrementum ad aequalitatem perducitur (nisi aliter eueniat propter defectum principij generationis) quia in hominibus generatio est transmutatio quadam ex euntis de potentia in actum, at in diuinis vbi est proprie paternitas & filiatio, nec potest dici quod virtus generantis fuerit defectiua in generando, neque quod Dei filius successiue & per transmutationem ad perfectionem perueniret: ergo necesse est dicere &c. Secundo probatur auctoritate Hylarij vt in textu.

Expositio Textus.

CIRCA responsionem ad primum lege quae scribit Mol. Responsionem autem ad secundum explicat Ban. de qua re legenda sunt, quae diximus supra quast. 28. art. 2. in 2. controu.

A 2-

In suo sim-
 bolo facti.
 Lib. 9. de
 Trin. inter
 med. & fi.
 lib.
 Param 2
 med. illon.
 habetur hic
 liber inter
 opera illi.
 An 1. ho-
 rum q. ad 1.
 lib. 3. contra
 Maxim. c.
 8. post me-
 diam 10. 6.

q. 30. art. 4.
 ad 3.

2. diff. 9. q. 1.
 3. cor. fi.
 9. 10. 4. 4.
 60. 1. Bo.
 de Trm. q. 3.
 art. 4.

q. 33. or. 2.
 q. 3.

Lib. de Syn.
 in 3. f. am.
 fin. lib.